

Til Fylkesmennene

Fylkesmannens myndighet etter forurensningsloven, oreigningsloven og vassdragsloven

1. Innledning

Dette rundskrivet gir en samlet oversikt over hvilken myndighet som er delegert til fylkesmennene etter forurensningsloven, vassdragsloven og oreigningsloven. Rundskrivet erstatter rundskriv T-4/85 om delegering av myndighet til fylkesmennene.

Det er fastsatt egen forskrift om saksbehandling etter forurensningsloven. Departementet understreker at denne forskriften ikke omfatter vedtak som treffes i medhold av særskilt forskrift, som f.eks. forskrift om utslipp av avløpsvann fra bolig- og fritidsbebyggelse med separate avløpsløsninger.

Statens forurensningstilsyn (SFT) skal muntlig eller skriftlig forelegges tolkningsspørsmål vedrørende lov eller forskrift som fylkesmannen er i tvil om.

2. Fylkesmannens myndighet

2.1 Myndighet etter forurensningsloven

Ved kgl. res. av 8. juli 1983 er Miljøverndepartementet tillagt myndighet til å fastsette hvilken forurensningsmyndighet som kan treffe vedtak etter forurensningsloven, jf. lovens § 81.

Myndighet etter loven er delegert til Statens forurensningstilsyn. Myndighet er også tillagt kommunene. Dette er gjort direkte i loven, i forskrifter eller i egne delegeringsvedtak.

Fylkesmannen er delegert myndighet etter forurensningsloven til å:

1. a) Treffe avgjørelser etter § 11, første ledd for så vidt gjelder:
 - utslipp av kommunalt avløpsvann
 - utslipp fra fiskeforedlingsanlegg
 - forurensning i forbindelse med større anleggsvirksomhet som veganlegg,
 - kraftutbygging og tunnelarbeid
 - punktutslipp fra landbruket
 - mindre vassdragsinngrep, herunder forbygging i elver og innsjøer,
 - grusuttak, senking og heving av vannstand i vassdrag og innsjøer (ikke vannkraftutbygging) samt vannverkssaker, se rundskriv T-1/88
 - etablering/utvidelse av oppdrettsanlegg for fisk og skalldyr, se rundskriv T-3/86

Med kommunalt avløpsvann menes sanitæravløp fra boliger og annen virksomhet, samt prosessavløp o.l. fra bedrifter som er eller kan tillates ført til kommunalt avløpsanlegg. Kommunalt avløpsvann omfatter også overvann og annen inntekking av fremmedvann. Med punktutslipp fra landbruket menes punktutslipp som ikke er regulert ved forskrifter. Med fiskeforedlingsanlegg forstås virksomhet som benytter fisk, skalldyr, hvalkjøtt eller bløtdyr som produksjonsråstoff. Unntatt er fiskeolje-, fiskemel- og fiskehermetikkfabrikker og trandamperier.

- b) Treffe avgjørelser etter § 11, første ledd, jf. § 29, første ledd, for så vidt gjelder opplagsplass (herunder oppsamlingsplasser for bilvrak, se rundskriv T-12/84) eller anlegg for behandling av forbruksavfall, produksjonsavfall eller kloakkslam. Delegeringen omfatter ikke opplagsplass eller anlegg som må ha tillatelse fra SFT.

- c) Treffe avgjørelser etter § 11, første ledd for så vidt gjelder dumping av stoffer og gjenstander i vassdrag og i sjøen, når saken ikke faller inn under SFTs myndighetsområde, se rundskriv T-6/84.

Hvor fylkesmannen er delegert myndighet til å treffe avgjørelser etter § 11, første ledd, har han også myndighet til å fastsette vilkår etter § 16 og til å endre og omgjøre tillatelser etter § 18.

2. Fastsette hvilke opplysninger eller undersøkelser søkeren i det enkelte tilfellet må sørge for etter § 12 på de saksområder som er nevnt under punkt 1.
3. Fastsette i det enkelte tilfellet at kommunen skal ha anlegg for og plikt til å ta imot produksjonsavfall etter § 29, siste ledd, annet punktum. (Ved en trykfeil i siste opptrykk av loven er dette blitt til § 29, tredje ledd, annet punktum.)
4. Fastsette krav til anlegg for opplag eller behandling av forbruksavfall, produksjonsavfall og kloakkslam etter § 29, siste ledd, siste punktum. (Ved en trykfeil i siste opptrykk av loven er dette blitt til § 29, fjerde ledd.)
5. Treffe enkeltvedtak etter § 31 for så vidt gjelder bilvrak (se rundskriv T-12/84).
6. Treffe enkeltvedtak om håndtering av produksjonsavfall etter § 32, annet ledd, med unntak av avfall fra produksjonsprosesser som konsesjonsbehandles av SFT.
7. Treffe enkeltvedtak etter § 33, første og annet ledd for samme type produksjonsavfall som nevnt i foregående punkt (6).
8. Treffe enkeltvedtak om gjenvinning eller annen behandling av forbruksavfall og kloakkslam etter § 33, første ledd. Innenfor det saksområdet fylkesmannen gir tillatelser eller pålegg, jf. ovenfor, har fylkesmannen også myndighet etter forurensningsloven til å
 - a) gi pålegg etter § 7, siste ledd for å motvirke at forurensning skjer, stanse, fjerne eller begrense virkningene av den m.v.
 - b) fastsette hvilke tiltak som er nødvendig ved nedleggelse og driftsstans av anlegg, jf. § 20.
 - c) fastsette krav til avløpsledninger i det enkelte tilfellet etter § 22, første ledd.
 - d) i en utslippstillatelse bestemme at avløpsvann kan ledes inn i en annens avløpsanlegg etter § 23, første ledd.
 - e) treffe vedtak om tilknytning til et eksisterende avløpsanlegg etter § 23, annet ledd.
 - f) bestemme hvem som skal stå for drift og vedlikehold av et avløpsanlegg etter § 24, annet ledd.
 - g) utøve tilsyn m.m. etter §§ 48, 50 og 51 og treffe enkeltvedtak etter §§ 49 og 52.

- h) fastsette og frafalle forurensningsgebyr etter § 73.
 - i) sørge for iverksetting av tiltak m.m. etter § 74, første, annet og tredje ledd, og § 75, første ledd.
 - j) samtykke i at utgifter for tiltak mot forurensning av fast eienom kan kreves utbetalt før tiltakene er gjennomført, jf. § 77, annet ledd pkt. b).
 - k) begjære påtale etter §§ 78, siste ledd og 79, siste ledd.
 - l) fastsette at en eksisterende virksomhet skal være ulovlig etter en fastsatt frist etter § 86, tredje ledd.
9. Fremme krav om erstatning etter § 58, annet ledd, annet punktum og anvendelse av erstatningsbeløpet etter § 58, siste ledd.
10. Sette vilkår om sikkerhetsstillelse for erstatningskrav etter § 63, første og annet ledd.

I tilfeller hvor kommunen gir tillatelser eller pålegg etter forurensningsloven, har fylkesmannen myndighet til å fastsette og frafalle forurensningsgebyr etter § 73.

2.2 Myndighet etter oreigningsloven

Fylkesmannen har myndighet til å gi ekspropriasjonstillatelse etter lov av 23. oktober 1959 om oreigning av fast eiendom § 2 nr. 42 og 47, jf. delegering etter § 5.

Oreigningsloven § 2 nr. 47 erstatter vassdragslovens § 37. § 2 nr. 47 hjemler ekspropriasjonsinngrep «så langt det trengs til eller for vassledning og vassverk og anlegg fra avløpsvann». Vannforsynings siden er tatt med fordi vassdragsloven § 17 ikke gir hjemmel for ekspropriasjon av eksisterende anlegg.

Oreigningsloven § 2 nr. 47 brukes hvor det gis tillatelse til ekspropriasjon av eksisterende vannforsyningsanlegg og/eller for legging av vann- og avløpsledninger.

Vassdragsloven § 17 bør brukes ved tillatelse til ekspropriasjon til nye vannforsyningsanlegg hvor det også er aktuelt med klausulering av nedbørfeltet i medhold av vassdragsloven § 18.

Ved kgl.res av 8. juli 1983 er private også gitt rett til å søke om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningsloven § 2 nr. 42 og 47, jf. oreigningsloven § 3.

Fylkesmannen vil kunne gi tillatelse til at ekspropriasjonsinngrep blir satt i verk før det foreligger rettskraftig skjønn, jf. oreigningsloven § 25.

Fylkesmannen har også myndighet etter §§ 6, 8, 10, første ledd, 11, 12, 15, tredje ledd, 16, 17 og 20 i oreigningsloven, jf. formuleringene i disse bestemmelsene.

Klage over fylkesmannens vedtak om ekspropriasjonstillatelse har utsettende virkning, dersom ikke fylkesmannen eller SFT fatter vedtak om noe annet (se oreigningsloven § 5, annet ledd). Har fylkesmannen også gitt samtykke til forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25, vil utsettende virkning ved klage over ekspropriasjonstillatelsen også føre til utsettende virkning for samtykket til forhåndstiltredelse.

2.3 Myndighet etter vassdragsloven

Fylkesmannen har myndighet til å avgjøre søknader om ekspropriasjonstillatelse etter vassdragsloven §§ 17 og 18. I slike saker kan fylkesmannen også treffe avgjørelse etter oreigningsloven § 25 og §§ 6, 8, 10, første ledd, 16 og 20, jf. oreigningsloven § 30 nr. 21.

2.4 Myndighet etter forskrifter

I tillegg til den myndighet som er nevnt ovenfor, har fylkesmannen myndighet etter følgende forskrifter som er fastsatt etter forurensningsloven eller tidligere forurensningslovgivning:

- Forskrift om husdyrgjødsel av 1. mars 1989.
- Forskrift om bakkeplanering av 3. april 1989.
- Forskrift om silopressaft av 1. august 1991.
- Forskrift om utslipp av skyllevann og svartlut fra halmлюtingsanlegg av 1. juli 1985.
- Forskrift om etablering av mottaksordninger for avfall fra skip av 25. august 1981.
- Forskrift for utslipp av avløpsvann fra pelsdyrforkjøkken av 1. juni 1977.
- Forskrift for utslipp av avløpsvann fra bedrifter som foredler og konserverer vegetabilier (frukt, bær, grønnsaker o.l.) av 1. september 1977.

- Forskrift om utslipp av oljeholdig avløpsvann og om bruk og merking av vaske- og avfettingsmidler (bensinstasjonforskriften) av 1. oktober 1983.
- Forskrift om internkontroll av 22. mars 1991.
- Forskrift om krav til faglige kvalifikasjoner for driftspersonell ved renseanlegg for avløpsvann av 26. februar 1987.
- Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg av 3. februar 1989.
- Forskrift om krav til faglige kvalifikasjoner for utførende personell av ledningsanlegg for avløpsvann av 1. februar 1990.

3. Klage

3.1 Fylkesmannen som klageinstans

Fylkesmannen er klageinstans for enkeltvedtak som fattes på kommunalt nivå, uansett om dette gjøres i medhold av særskilte forskrifter eller med direkte hjemmel i forurensningsloven. Fylkesmannen er imidlertid ikke klageorgan når det gjelder kommunale enkeltvedtak som er hjemlet etter forurensningsloven §§ 26, tredje ledd, 30 og 34, jf. Kgl. res. av 8. juli 1983, Norsk Lovtidend nr. 15, 1983, s. 596 ff.

3.2 Klage over fylkesmannens avgjørelse

SPT er klageinstans over vedtak som gjøres av fylkesmannen i medhold av forurensningsloven med forskrifter, oreigningsloven § 2 nr. 42 og 47 og vassdragsloven §§ 17 og 18.

Avgjørelse av om en klage over et vedtak skal gis utsettende virkning eller ikke, er en prosessuell avgjørelse og kan derfor ikke påklages.

Med hilsen

Thorbjørn Berntsen